

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL SUDA

ODLUKA

Zahtjev br. 21106/13
Marija STEGIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 6. srpnja 2021. u odboru u sastavu:

Alena Poláčková, *predsjednica*,
Gilberto Felici,
Raffaele Sabato, *suci*,

i Liv Tigerstedt, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 1. ožujka 2013. godine, uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na očitovanje koji je dostavila podnositeljica zahtjeva, nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositeljica zahtjeva gđa Marija Stegić bila je hrvatska državljanka, rođena je 1935. godine, a živjela je u Rijeci. Podnositeljicu zahtjeva pred Sudom je zastupao g. J. Alač, odvjetnik iz Rijeke.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dopisom od 23. ožujka 2016. punomoćnik podnositeljice zahtjeva obavijestio je Sud da je podnositeljica zahtjeva preminula 18. srpnja 2014. godine i da njezini sinovi g. Zvonko Stegić i g. Berislav Stegić žele ustrajati u zahtjevu umjesto nje. Dostavio je rješenje javnog bilježnika od 6. studenoga 2014. godine kojim su sinovi proglašeni njezinim zakonskim nasljednicima. S dopisom je dostavio dvije punomoći od 22. ožujka 2016., kojima su ga nasljednici podnositeljice ovlastili da ih zastupa pred Sudom.

4. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

A. Događaji koji su doveli do spora

5. Godine 1984. suprugu podnositeljice zahtjeva M.S.-u dodijeljeno je stanarsko pravo na stanu u Rijeci, površine 46 kvadratnih metara. Sukladno mjerodavnom zakonodavstvu, podnositeljica zahtjeva, kao njegova supruga, automatski je postala sunositeljica stanarskog prava na stanu o kojem je riječ.

6. Dana 19. lipnja 1991. na snagu je stupio Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Njime je nositeljima stanarskog prava na stanovima u društvenom ili državnom vlasništvu dano pravo da pod povoljnim uvjetima otkupe svoje stanove od davatelja stana.

7. Godine 1993. suprug podnositeljice zahtjeva podnio je Gradu Rijeci (dalje u tekstu: „lokalne vlasti”) zahtjev za kupnju stana na temelju gore navedenog zakona.

8. Dana 20. rujna 1993., nakon što su utvrdile da je stan bio nacionaliziran tijekom socijalističkog režima, lokalne su vlasti odbile njegov zahtjev. Pozvale su se na zakonodavstvo kojim je zabranjen bilo kakav prijenos imovine oduzete (stečene nacionalizacijom ili oduzimanjem) u vrijeme socijalizma.

9. Dana 5. studenoga 1996. na snagu je stupio Zakon o najmu stanova. Njime je bio ukinut pojam stanarskog prava i bilo je predviđeno da nositelji takvog prava postaju „zaštićeni najmoprincipci”. Na temelju tog zakona, zaštićeni najmoprincipci imaju pravo na niz zaštitnih mjera, kao što su obveza najmodavca da ugovori najam na neodređeno vrijeme; plaćanje zaštićene najamnine čiji iznos utvrđuje Vlada i koji je znatno niži od tržišne najamnine; i bolja zaštita od otkaza najma.

10. Dana 1. siječnja 1997. na snagu je stupio Zakon o povratu imovine. Njime je bilo predviđeno da se nacionalizirani stanovi u odnosu na koje su treće osobe stekle stanarsko pravo neće vratiti u vlasništvo prijašnjim vlasnicima. Stanari su imali pravo otkupiti te stanove pod povoljnim uvjetima utvrđenima Zakonom o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (vidi stavak 6. ove odluke), a prijašnji vlasnici imali su pravo na novčanu naknadu. Takvi stanovi su trebali biti vraćeni prijašnjim vlasnicima samo ako stanari nisu ostvarili svoje pravo na kupnju stana u kojem su živjeli ili ako je njihov zahtjev za kupnju odbijen pravomoćnom odlukom.

11. Dana 4. veljače 1997. suprug podnositeljice zahtjeva ponovio je svoj zahtjev za kupnju stana. Dana 20. svibnja 1997. lokalne vlasti ponovno su odbile njegov zahtjev, ovaj put zato što je prijašnji vlasnik (u čijem je vlasništvu stan bio kad su ga nacionalizirale socijalističke vlasti) pokrenuo postupak povrata oduzete imovine i obavijestio ih da su podnositeljica zahtjeva i njezin suprug stan davali u najam umjesto da su živjeli u njemu.

B. Parnični postupak za sklapanje ugovora o najmu stana sa zaštićenom najamnikom

12. Dana 23. prosinca 1998. suprug podnositeljice zahtjeva podnio je pred Općinskim sudom u Rijeci tužbu protiv lokalnih vlasti, tražeći donošenje presude koja će zamijeniti ugovor o najmu stana sa zaštićenom najamnikom temeljem Zakona o najmu stanova (vidi stavak 9. ove odluke), a koji ugovor su te vlasti odbile sklopiti.

13. Na ročištu održanom 6. prosinca 2001. podnositeljica zahtjeva iskazivala je da u razdoblju od 1986. do 1998. godine ona i njezin suprug nisu živjeli u stanu, već u svojoj vikendici, kući površine 108 kvadratnih metara u Tisnom u vlasništvu njezina supruga. To je bilo zato što su se morali brinuti o starijoj i bolesnoj pomajci njezina supruga. Podnositeljica je navela i da su u razdoblju od 1986. do ožujka 1997. godine davali u najam svoj stan u Rijeci.

14. Presudom od 14. veljače 2002. godine Općinski sud je odbio tužbu podnositeljčina supruga. Tu presudu je u žalbenom postupku potvrdio Županijski sud u Rijeci 5. studenoga 2003. godine. Sudovi su utvrdili da, iako su podnositeljica zahtjeva i njezin suprug doista izbivali iz stana u razdoblju od 1986. do 1998. godine i davali ga u najam, njegovo stanarsko pravo nikada nije prestalo ni iz kojeg razloga predviđenog Zakonom o stambenim odnosima (koji je bio na snazi od 25. prosinca 1985. do 4. studenoga 1996.). Međutim, sukladno Zakonu o najmu stanova, nije imao pravo na zaštićenu najamninu jer je bio vlasnik kuće u Tisnom koja je bila pogodna za stanovanje.

C. Parnični postupak radi kupnje stana

15. U međuvremenu, nakon ponovljenih odbijanja lokalnih vlasti da mu prodaju predmetni stan (vidi stavke 8. i 11. ove odluke), dana 12. travnja 2000. suprug podnositeljice zahtjeva podnio je tužbu protiv tih vlasti na Općinskom sudu u Rijeci, tražeći donošenje presude koja će zamijeniti ugovor o prodaji.

16. Tijekom prvostupanjskog postupka suprug podnositeljice zahtjeva izmijenio je svoju tužbu na način da je umjesto lokalnih vlasti kao tuženika naveo Fond za naknadu oduzete imovine. Prvostupanjski sud dopustio je i prijašnjem vlasniku stana da se umiješa u postupak (vidi stavak 11. ove odluke). Nakon smrti prijašnjeg vlasnika, njegovo dvoje djece, kao njegovi nasljednici, preuzeli su njegovu ulogu u postupku.

17. Isto tako, dana 28. studenoga 2005. podnositeljica zahtjeva, kao nasljednica svog supruga, preuzela je njegovu ulogu u postupku nakon njegove smrti 2. listopada 2004.

18. Presudom od 27. svibnja 2010. Općinski sud u Rijeci presudio je u korist podnositeljice zahtjeva. Utvrdio je da u razdoblju od 1986. do 1998. godine ona i njezin suprug nisu živjeli u stanu, već u njegovoj kući u Tisnom

(vidi stavak 13. ove odluke). Sud je ipak odbacio tvrdnju tuženika i umješaka da je, s obzirom na tu činjenicu, stanarsko pravo podnositeljice zahtjeva i njezina supruga prestalo *ex lege* na temelju članka 99. Zakona o stambenim odnosima. U toj odredbi bilo je navedeno da nekorištenje stana duže od šest mjeseci bez opravdanog razloga predstavlja razlog za otkaz stanarskog prava. Sud je presudio u korist podnositeljice zahtjeva jer je smatrao da se na temelju članka 99. Zakona o stambenim odnosima stanarsko pravo moglo otkazati samo presudom suda, a ne *ex lege*.

19. Postupajući po žalbi umješaka (vidi stavak 16. ove odluke), presudom od 11. svibnja 2011. Županijski sud u Rijeci preinačio je prvostupanjsku presudu i odbio tužbu. Prihvatio je tvrdnju umješaka i presudio da je stanarsko pravo podnositeljice i njezina supruga prestalo *ex lege* na temelju članka 99. Zakona o stambenim odnosima jer stan nisu koristili dulje od šest mjeseci bez opravdanog razloga. Nakon što je sud riješio to prethodno pitanje, zaključio je da podnositeljica zahtjeva i njezin suprug, budući da su izgubili stanarsko pravo, nisu ispunjavali najvažniji zakonski uvjet za kupnju stana na temelju Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (vidi stavak 6. ove odluke).

20. Podnositeljica zahtjeva izjavila je reviziju i podnijela ustavnu tužbu. U ustavnoj tužbi prigovorila je povredi ustavnog prava na pošteno suđenje.

21. Dana 29. veljače 2012. Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je reviziju podnositeljice zahtjeva. Potvrdio je tumačenje članka 99. Zakona o stambenim odnosima koje je dao drugostupanjski sud.

22. Dana 3. listopada 2012. Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva. Svoju je odluku dostavio njezinu punomoćniku 15. listopada 2012. godine.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR I PRAKSA

23. Mjerodavni pravni okvir i praksa izloženi su u predmetu *Grozdanić i Gršković Grozdanić protiv Hrvatske*, br. 43326/13, stavci 46. – 62., 28. siječnja 2021.

PRIGOVOR

24. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije odbijanju domaćih sudova da joj omoguće otkup stana.

PRAVO

25. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da su domaći sudovi povrijedili njezino pravo na pošteno suđenje jer su pogrešno protumačili i pogrešno primijenili mjerodavno domaće pravo kad su odbili njezin zahtjev za otkup stana na kojem je imala stanarsko pravo. Konkretno, ustvrdila je da se na

temelju Zakona o stambenim odnosima stanarsko pravo moglo otkazati samo presudom suda u parničnom postupku, a da takav postupak nikad nije bio pokrenut protiv nje ili njezina supruga. Stoga je ona zadržala stanarsko pravo na predmetnom stanu i trebala je imati mogućnost otkupiti ga. Pozvala se na članak 6. stavak 1. Konvencije.

26. Nasljednici podnositeljice zahtjeva u svojem su očitovanju od 23. ožujka 2016. ponovili taj prigovor, također se pozivajući na članak 6. stavak 1. Štoviše, zbog istih su činjenica prigovorili diskriminaciji, u suprotnosti s člankom 1. Protokola br. 12 uz Konvenciju.

27. Kao gospodar karakterizacije činjenica kojima se prigovora na temelju Konvencije (vidi *Guerra i drugi protiv Italije*, 19. veljače 1998., stavak 44., *Izješća o presudama i odlukama 1998-I*, i *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 124., 20. ožujka 2018.), i uzimajući u obzir svoju sudsku praksu (vidi *Gaćeša protiv Hrvatske* (odl.), br. 43389/02, 1. travnja 2008., i *Tchokontio Happi protiv Francuske*, br. 65829/12, 9. travnja 2015.), Sud je, kad je Vladu obavijestio o zahtjevu, smatrao da bi se ovaj predmet trebao ispitati na temelju članka 1. Protokola br. 1. Stoga je stranke pozvao da dostave očitovanja na temelju tog članka, koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

28. Vlada je tvrdila da bi predmet trebalo izbrisati s liste na temelju članka 37. stavka 1. točke (a) Konvencije jer, s obzirom na očitovanje nasljednika podnositeljice zahtjeva (vidi stavak 26. ove odluke), više nije opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva. Podredno, Vlada je tvrdila da bi predmet trebalo izbrisati s liste jer nasljednici podnositeljice zahtjeva nemaju pravo ustrajati u zahtjevu.

29. Vlada je osporila i dopuštenost zahtjeva. Tvrdila je da podnositeljica zahtjeva nije pravilno iscrpila domaća pravna sredstva; da članak 1. Protokola br. 1 nije primjenjiv na ovaj predmet; i da je zahtjev u svakom slučaju očigledno neosnovan.

A. Treba li predmet izbrisati s liste

1. Je li opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva

(a) Tvrdnje stranaka

30. Vlada je ustvrdila da je Sud smatrao primjerenim obavijestiti je o zahtjevu na temelju članka 1. Protokola br. 1 (vidi stavak 27. ove odluke).

Međutim, podnositeljica zahtjeva i njezini nasljednici uopće se nisu pozvali na taj članak (vidi stavke 24. – 26. ove odluke).

31. I u svojoj ustavnoj tužbi i u svojem zahtjevu Sudu podnositeljica je prigovorila povredi prava na pošteno suđenje, a njezini su se nasljednici u svojim podnescima Sudu izričito pozvali na članak 6. Konvencije i članak 1. Protokola br. 12 (vidi stavke 20. i 24. – 26. ove odluke).

32. Stoga je bilo očito da ni podnositeljica zahtjeva ni njezini nasljednici nisu od Suda tražili zaštitu svog prava na mirno uživanje vlasništva.

33. Pozivajući se na odluku Suda u predmetu *Stojaković protiv Hrvatske* ((odl.), br. 6504/13, 12. siječnja 2016.), Vlada je stoga ustvrdila da više nije opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva i da bi ga trebalo izbrisati s liste na temelju članka 37. stavka 1. točke (a) Konvencije.

34. Nasljednici podnositeljice zahtjeva odgovorili su da predmet *Stojaković* nema nikakve veze sa zahtjevom njihove majke jer su ta dva predmeta potpuno različita.

(b) Ocjena Suda

35. Sud prvo ponavlja da, na temelju načela *jura novit curia*, nije vezan pravnim osnovama koje je naveo podnositelj zahtjeva temeljem Konvencije i njezinih protokola te ima ovlasti odlučiti o pravnoj karakterizaciji činjenica prigovora ispitujući ga na temelju članka ili odredbi Konvencije koji su različiti od onih na koje se poziva podnositelj zahtjeva. Međutim, ne može temeljiti svoju odluku na činjenicama koje nisu obuhvaćene prigovorom (vidi gore citirani predmet *Radomilja i drugi*, stavak 126.).

36. Imajući to načelo na umu, Sud utvrđuje da se situacija u predmetu *Stojaković* (gore citiran) doista razlikovala od situacije u ovom predmetu.

37. U tom predmetu podnositelji zahtjeva prigovorili su da državne vlasti nisu ispunile svoju obvezu otkrivanja i kažnjavanja osoba koje su ubile njihove bliske srodnike, a prigovorili su i na temelju članka 6. zbog ishoda parničnog postupka protiv države u kojem su tražili naknadu štete u vezi s tim stradavanjima.

38. Sud je, u skladu s procesnim aspektom članka 2., Vladu obavijestio samo o prigovoru podnositelja zahtjeva o navodnom neprovođenju djelotvorne istrage, dok je ostatak njihova zahtjeva bio proglašen nedopuštenim.

39. Naknadno je u njihovu očitovanju njihov punomoćnik naveo da podnositelji nisu prigovorili zbog neprovođenja djelotvorne istrage o smrti njihovih srodnika, već zbog parničnog postupka.

40. U tim okolnostima, u kojima je prigovor koji se odnosi na parnični postupak već bio proglašen nedopuštenim i u kojima, u svjetlu izjave podnositelja zahtjeva, ništa nije trebalo ispitati u pogledu kaznenog postupka, Sud je smatrao da više nije bilo opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva i stoga je odlučio izbrisati predmet s liste na temelju članka 37. stavka 1. točke (a) Konvencije.

41. Daljnje ispitivanje zahtjeva u danim okolnostima podrazumijevalo bi uzimanje u obzir kaznenog postupka, koji su podnositelji zahtjeva izričito isključili iz činjenične osnove svojih prigovora. Drugim riječima, Sud bi svoju odluku morao temeljiti na činjenicama koje nisu obuhvaćene prigovorom. To bi značilo odlučivanje izvan opsega predmeta i prekoračivanje nadležnosti Suda (vidi gore citirani predmet *Radomilja i drugi*, stavak 123.).

42. Za razliku od situacije u predmetu *Stojaković*, kako je gore opisana, u ovom predmetu podnositeljica zahtjeva i njezini nasljednici prigovorili su odbijanju domaćih vlasti da joj omoguće otkup stana na kojem je imala stanarsko pravo.

43. Ta činjenica, koja je srž prigovora podnositeljice zahtjeva, i dalje je činjenica koja predstavlja navodnu povredu Konvencije neovisno o tome ispituje li se prigovor na temelju članka 1. Protokola br. 1, članka 6. Konvencije ili članka 1. Protokola br. 12.

44. Drugim riječima, ispitujući prigovor na temelju članka 1. Protokola br. 1, Sud ne bi svoju odluku temeljio na činjenicama koje nisu obuhvaćene prigovorom podnositeljice. Prema tome, svako pozivanje podnositeljice zahtjeva i njezinih nasljednika na druge članke Konvencije ne može u ovom predmetu navesti Sud da zaključi da više nije opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva.

2. *Mogu li nasljednici podnositeljice zahtjeva ustrajati u zahtjevu*

(a) **Tvrđnje stranaka**

(i) *Vlada*

45. Vlada je prvo ustvrdila da, budući da zahtjev podnositeljice zahtjeva za kupnju stana o kojem je riječ nikada nije usvojen, podnositeljica nikada nije postala vlasnica stana. Prema tome, budući da stan nikada nije postao dio njezine imovine, njezini ga nasljednici nisu mogli naslijediti.

46. Nadalje, na temelju domaćeg prava i sudske prakse Suda (Vlada je uputila na predmet *Rašeta protiv Hrvatske* (odl.), br. 125/05, 10. srpnja 2007.), prava nositelja stanarskog prava, kao što je pravo na kupnju stana, bila su osobna prava i stoga nasljednici podnositeljice zahtjeva nisu mogli naslijediti predmetni stan. Prema tome, njezini nasljednici nisu imali legitimno očekivanje u smislu članka 1. Protokola br. 1 da će kupiti predmetni stan. S obzirom na gore navedeno, Vlada je tvrdila da nasljednici podnositeljice nisu izravne ili neizravne žrtve povrede Konvencije.

(ii) *Nasljednici podnositeljice zahtjeva*

47. Nasljednici podnositeljice zahtjeva odgovorili su da, za razliku od njihove majke, podnositelj zahtjeva u predmetu *Rašeta* (gore citiran) nije bio nositelj stanarskog prava i da stoga domaći sudovi nisu mogli presuditi u njegovu korist.

48. Nadalje su tvrdili da bi trebali imati pravo zatražiti od Suda da nastavi s ispitivanjem zahtjeva njihove majke i utvrdi da je došlo do povrede njezinih prava, zbog koje nije mogla otkupiti predmetni stan. Da je njezin tužbeni zahtjev bio prihvaćen, stan bi postao dio njezine imovine.

49. Nasljednici su pojasnili da ne očekuju da će im biti priznato pravo na kupnju predmetnog stana. Ako Sud utvrdi povredu prava njihove majke, oni će odlučiti kakav će imovinski zahtjev podnijeti protiv države i zahtijevati ili vlasništvo nad drugim stanom ili novčanu naknadu.

(b) Ocjena Suda

50. Sud ponavlja da će samo u slučajevima kada je žrtva navodne povrede preminula tijekom domaćeg postupka i prije podnošenja zahtjeva Sudu ispitati mogu li srodnici ili nasljednici tvrditi da su žrtve navodne povrede (vidi *Ressegatti protiv Švicarske*, br. 17671/02, stavak 23., 13. srpnja 2006.). Situacija je drugačija u slučajevima kao što je ovaj, u kojem je podnositeljica zahtjeva prošla kroz domaći postupak i preminula nakon što je podnijela svoj zahtjev Sudu. To je stoga što je u takvim slučajevima ispitivanje Suda ograničeno na pitanje mogu li prigovori, kako ih je prvobitno podnio podnositelj zahtjeva, ukazati na postojanje povrede Konvencije (vidi *Malhous protiv Češke Republike* (odl.) [VV], br. 33071/96, ECHR 2000-XII).

51. Štoviše, materijalni interesi nisu jedini koje nasljednik preminulog podnositelja zahtjeva može nastojati ostvariti namjerom da ustraje u zahtjevu. Predmeti pred Sudom koji se odnose na ljudska prava općenito imaju i moralnu dimenziju i osobe bliske podnositelju zahtjeva stoga mogu imati legitiman interes osigurati izvršenje pravde, čak i nakon smrti podnositelja zahtjeva (ibid.). Zbog toga se u takvim slučajevima smatra da nasljednici ili bliski srodnici podnositelja zahtjeva imaju legitiman interes da ustraju u zahtjevu (vidi *Pais Pires de Lima protiv Portugala*, br. 70465/12, stavak 39., 12. veljače 2019.; *Hristozov i drugi protiv Bugarske*, br. 47039/11 i 358/12, stavci 71.–74., 13. studenoga 2012.; i, suprotno tome, *Léger protiv Francuske* (brisanje) [VV], br. 19324/02, stavak 50., 30. ožujka 2009.).

52. S obzirom na to da su u ovom predmetu g. Z. Stegić i g. B. Stegić najbliži srodnici pokojne podnositeljice zahtjeva, Sud utvrđuje da imaju legitiman interes da ustraju u zahtjevu svoje pokojne majke.

3. Zaključak

53. S obzirom na prethodno navedeno, Sud zaključuje da uvjeti za brisanje predmeta s liste, kako su definirani člankom 37. stavkom 1. Konvencije, nisu ispunjeni. Sud stoga odbacuje zahtjev Vlade za brisanjem predmeta s liste.

54. U skladu s tim, nastavit će s daljnjim ispitivanjem zahtjeva na zahtjev nasljednika podnositeljice zahtjeva.

B. Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

(a) Vlada

55. Vlada je tvrdila da podnositeljica zahtjeva nije pravilno iscrpila domaća pravna sredstva jer se u svojoj ustavnoj tužbi nije pozvala na članak 1. Protokola br. 1 niti na odgovarajući članak Ustava Republike Hrvatske (vidi stavak 20. ove odluke).

56. Vlada je dalje tvrdila da zahtjev podnositeljice za kupnju stana nije imao dovoljno uporište u nacionalnom pravu da ga se smatra „vlasništvom” i da uživa zaštitu na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Stoga, taj članak nije primjenjiv na ovaj predmet.

57. Konačno, Vlada je ustvrdila da je zahtjev u svakom slučaju očigledno neosnovan jer je navodno miješanje u pravo podnositeljice zahtjeva na mirno uživanje njezina vlasništva, odnosno odbijanje domaćih vlasti da prihvate njezin zahtjev za kupnju stana, bilo predviđeno zakonom, težilo je cilju u javnom interesu i bilo je razmjerno.

58. Konkretno, navodno miješanje temeljilo se na mjerodavnim odredbama Zakona o stambenim odnosima i Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo te sudskoj praksi domaćih sudova razvijenoj primjenom tog zakonodavstva (vidi stavke 6., 18. – 19., 21. i 23. ove odluke). Miješanje je bilo i u javnom interesu jer je omogućavalo državi da predmetni stan vrati nasljednicima prijašnjeg vlasnika stana kojemu je taj stan bio oduzet nacionalizacijom tijekom socijalističkog režima (vidi stavke 8., 10., 16. i 19. ove odluke).

59. Kad je riječ o razmjernosti, Vlada je tvrdila da navodno miješanje podnositeljici nije nametnulo prekomjeran individualni teret jer je, nakon smrti supruga, mogla u cijelosti ili djelomično naslijediti vlasništvo nad njihovom vikendicom u Tisnom (vidi stavak 13. ove odluke).

(b) Nasljednici podnositeljice zahtjeva

60. Nasljednici podnositeljice zahtjeva ponovili su prigovor svoje majke usmjeren na navodnu nezakonitost presuda domaćih sudova (vidi stavak 25. ove odluke).

61. Dodali su i da je predmetni stan bio dom njihove majke tijekom njezina života. Točno je da su u jednom trenutku, zbog životnih okolnosti, ona i njihov otac bili prisiljeni stan dati u najam (vidi stavak 13. ove odluke). Međutim, podnositeljica je nakon toga u stanu živjela dvadeset godina, sve do svoje smrti.

2. Ocjena Suda

62. Sud ne smatra potrebnim ispitivati sve prigovore o nedopuštenosti koje je iznijela Vlada (vidi stavke 29. i 55. – 56. ove odluke) jer smatra da je

zahtjev u svakom slučaju nedopušten kao očigledno neosnovan iz razloga navedenih u nastavku.

63. S tim u vezi Sud prvo napominje da su odluke domaćih vlasti u ovom predmetu imale pravnu osnovu u domaćem zakonu, konkretno u mjerodavnim odredbama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo i Zakona o stambenim odnosima, posebice članku 99. potonjeg zakona, kojim su bili uređeni uvjeti pod kojima je stanarsko pravo moglo biti otkazano u slučaju dugotrajnog izbivanja iz stana (vidi stavke 6., 18. – 19., 21. i 23. ove odluke). Nadalje, s obzirom na svoja utvrđenja u sličnom predmetu, Sud je uvjeren i da je navodno miješanje u pravo podnositeljice zahtjeva na mirno uživanje njezina vlasništva bilo predvidljivo (vidi gore citirani predmet *Grozdanić i Gršković Grozdanić*, stavci 109. – 112.).

64. Sud nadalje primjećuje da je zakonodavstvo primijenjeno u ovom predmetu (vidi prethodni stavak) težilo ciljevima u javnom interesu, i to promicanju gospodarske dobrobiti zemlje i zaštiti prava drugih. Konkretnije, cilj joj je bio osigurati da mjerodavno stambeno zakonodavstvo, namijenjeno zadovoljavanju stambenih potreba građana, bude pravilno primijenjeno i da su stanovi koji su bili dodijeljeni na temelju stanarskog prava uistinu bili dodijeljeni i kasnije prodani onima koji su zadovoljili zakonske kriterije (ibid., stavci 102. – 103. i 113., i ondje citirani predmeti). U ovom predmetu, kako je istaknula Vlada (vidi stavak 58. ove odluke), tim se zakonodavstvom težilo i još jednom cilju koji je bio u javnom interesu, i to povratu imovine koja je bila oduzeta tijekom socijalističkog režima prijašnjim vlasnicima (vidi *Pavlinović i Tonić protiv Hrvatske* (odl.), br. 17124/05 i 17126/05, 3. rujna 2009.).

65. Kad je riječ o razmjernosti navodnog miješanja, Sud primjećuje da nasljednici podnositeljice zahtjeva nisu osporili utvrđenja domaćih sudova da su u razdoblju od 1986. do 1998. godine podnositeljica zahtjeva i njezin suprug živjeli u njegovoj kući u Tisnom dok su predmetni stan davali u najam (vidi stavke 13. – 14., 18. – 19. i 61. ove odluke). U tim se okolnostima ne može reći da je navodnim miješanjem, odnosno odbijanjem domaćih vlasti da prihvate zahtjev podnositeljice za kupnju stana, podnositeljici nametnut prekomjeran individualni teret.

66. S obzirom na to, i uzimajući u obzir cilj kojem je navodno miješanje težilo (vidi stavak 64. ove odluke), kao i široku slobodu procjene danu državama u stambenim pitanjima, Sud smatra da su domaći sudovi u ovom predmetu uspostavili potrebnu pravičnu ravnotežu između povezanog javnog interesa i zaštite pojedinačnih prava podnositeljice zahtjeva (vidi, *mutatis mutandis*, gore citirani predmet *Grozdanić i Gršković Grozdanić*, stavci 114. – 120.). Navodno miješanje u njezina prava stoga je bilo razmjerno cilju kojemu se težilo.

ODLUKA STEGIĆ protiv HRVATSKE

67. Iz toga proizlazi da je ovaj zahtjev nedopušten temeljem članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

presuđuje da sinovi podnositeljice zahtjeva, g. Zvonko Stegić i g. Berislav Stegić, imaju aktivnu legitimaciju da ustraju u zahtjevu umjesto nje;

odbacuje zahtjev Vlade za brisanjem predmeta s njegove liste;

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 2. rujna 2021. godine.

{signature_p_2}

Liv Tigerstedt
Zamjenica tajnika

Alena Poláčková
Predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524